

Lausunto Liikelaitos Kokkolan Veden pohjavedenottamon rakentamisesta Karhinkankaan pohjavesialueelle ja veden ottaminen siitä sekä valmistelulupa/ Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto

Rakennus- ja ympäristölautakunta 16.08.2023 § 117
587/11.03.00.00/2023

Valmistelija Kaupunkilupapäällikkö Juhani Hannila, lupatarkastaja Tiia Sillanpää

Liikelaitos Kokkolan Vesi hakee vesilain mukaista lupaa pohjaveden ottamiseen Karhinkankaan pohjavesialueelta. Lisäksi haetaan valmistelulupaa vedenkäsittelylaitoksen, kaivoalueiden, kulkuyhteyksien ja vesijohdon rakentamiselle sekä käyttöoikeutta sellaisiin alueisiin, joiden käyttö- tai omistusoikeudesta ei ole erikseen tehty sopimusta. Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto pyytää Kokkolan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen lausuntoa hakemuksesta.

Lausunnon antoaika on 27.7. - 4.9.2023. Kuulutus ja hakemusasiakirjat ovat nähtävillä aluehallintovirastojen verkkosivuilla osoitteessa <https://ylupa.avi.fi/fi-FI/asia/2299249>.

Vedenotto on tarkoitus toteuttaa seitsemältä kaivoalueelta siiviläputkikaivoista ja johtaa rakennettavan vedenkäsittelylaitoksen kautta Kokkolan vesijohtoverkostoon. Tarkoituksena on ottaa 8 000 m³/vrk pohjavettä kuukausikeskiarvona laskettuna. Enimmäisvedenottomäärässä huomioidaan kuitenkin Kannuksen Vesiosuuskunnan Nutturakankaan vedenotto siten, että Kokkolan vedenotto ei yhdessä Kannuksen Vesiosuuskunnan kanssa ylitä 8 000 m³/vrk vuosikeskiarvona laskettuna. Kannuksen Vesiosuuskunnalla on lupa ottaa vettä 1 000 m³/vrk vuosikeskiarvona laskettuna. Hankkeen sijaintikartta on liitteenä A. Vesilain mukainen lupahakemus on esitetty oheismateriaalissa A.

Liite A § 117

Sijainti

Oheismateriaali A § 117 Lupahakemus

Vedenottamoalueille rakennetaan tieyhteys ja tarvittavat putkilinjat. Vesi johdetaan rakennettavan vedenkäsittelylaitoksen kautta Kokkolan vesijohtoverkostoon. Vettä varaudutaan johtamaan tulevaisuudessa myös Lohtajan kirkonkylän, Kälviän ja Kannuksen tarpeisiin.

Karhinkankaan pohjavesialue on osa mittavaa luode-kaakkosuuntaista harjujaksoa ja se on luokiteltu vedenhankinnan kannalta tärkeäksi 1-luokan pohjavesialueeksi. Pohjavesialueen pinta-ala on 31,16 km², josta varsinaista pohjaveden muodostumisaluetta on 19,64 km². Alueella on ympäristöhallinnon pohjavesitietokannan mukaan arvioitu muodostuvan pohjavettä noin 11 700 m³/d. Geologian tutkimuskeskuksen vuonna 2020 laatiman

mallinnusraportin mukaan pohjavesialueella sadannasta muodostuvan pohjaveden määrä olisi noin 13 000 m³/d.

Hankkeesta on valmistunut ympäristövaikutusten arviointi (YVA) vuonna 2021, jonka vaihtoehdon VE1 mukaan vedenotto toteutetaan pienillä muutoksilla kaivokohtaisissa vesimäärissä ja vesijohtolinjauksessa.

Hankkeen tarkoituksena on parantaa Kokkolan kantakaupungin talousveden jakelun toimintavarmuutta. Nykyisin Kokkolan Vesi ottaa veden Patamäen pohjavesialueelta, joka sijaitsee käytännössä Kokkolan rakennetun kaupunkikeskustan alla ja alueella ja sen läheisyydessä on runsaasti erilaisia riskitoimintoja. Patamäen pohjavesialue on luokiteltu huonoon kemialliseen tilaan. Vesihuollon varmuuden turvaamiseksi päävedenottamon joutuessa pois käytöstä vähintään vastaava kapasiteetti tulisi löytyä muualta. Hankkeella halutaan mahdollistaa myös vettä tarvitsevan yritystoiminnan sijoittuminen tarvittaessa Kokkolaan.

Karhinkankaan vedenottohankkeen läheisyydessä on Natura 2000-verkostoon kuuluva Vattajaniemen alue, sekä vesilain, luonnonsuojelulain ja metsälain suojelemia kohteita. Etäisyys lähimmältä vedenottokaivolta Natura-alueelle on noin 1,5 km. Hankkeesta on laadittu Natura-arvio. Natura-arvion mukaan suojeluperusteena mainittuihin luontodirektiivin liitteen I luontotyyppeihin tai liitteen II lajeihin ei kohdistu merkittävää haittaa pohjavesihankkeesta.

Hakija on laittanut vireille Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukseen luvan saada poiketa luonnonsuojelulain luontodirektiivin liitteen IV lajeja koskevan luonnonsuojelulain 49 §:n sekä rauhoitettuja lajeja koskevan 42 §:n kiellosta. Asia koskee yhtä arvioitua viitasammakon lisääntymispaikkaa vedenottohankkeen vaikutusalueella Rajakallion kaivannoilla.

Hakemuksen mukaan hankkeesta ei aiheudu menetyksiä yleiselle edulle, kuten liikenneinfralle, virkistyskäytölle tai tulvasuojelulle. Hakemukseen on liitetty korvauseesitykset niiden kiinteistöjen osalta, joille hankkeesta koituu toimenpiteitä. Hakemuksen mukaan hankkeesta saatavat yleiset vedenhankintaedut ovat hankkeesta yksityisille ja yleisiin koituviin menetyksiin verrattuna huomattavat.

Ehdotus lausunnoksi / ympäristöpalvelut

Lupahakemuksessa on esitetty, että vedenkäsittelyn huuhteluvesistä erotetaan rauta- ja humussakka laitoksella ja selkeytetty puhdas vesi johdetaan maastoon ja erotettu sakka johdetaan tai kuljetetaan jätevesiviemäriverkostoon (kappale 5, tekninen toteutus). Tämä poikkeaa vuoden 2021 YVA-selostuksessa esitetystä. YVA-selostuksessa on esitetty, että laitoksen huuhteluvedet johdetaan alueelle rakennettavaan huuhteluvesien laskeutusaltaaseen, josta vedet pumpataan viemäriverkostoon ja edelleen Kokkolan Hopeakivenlahden jätevedenpuhdistamolle.

Ympäristönsuojeluviranomainen katsoo, että hakijan tulee tarkentaa, mihin selkeytetty puhdas vesi johdetaan maastossa, mikä on johdettavien vesien määrä ja aiheutuuko tästä vaikutuksia ympäristölle. Maastoon johdettavan veden laatua tulee myös tarkkailla säännöllisesti.

Ympäristönsuojeluviranomainen katsoo, että varsinkin vedenottohankkeen alkuvaiheessa tarkkailua tulisi tehostaa (tihentää) vaikutusalueen lähimmillä kohteilla (lähimmät pohjavesiputket ja pintavesipisteet), jotta mahdollisiin vaikutuksiin voidaan reagoida nopeammin.

Ympäristönsuojeluviranomainen yhtyy hakijan esitykseen siitä, että kompensatiomahdollisuuksia tai vedenoton alueellista jakoa pohjavesialueella on tarvetta tarkastella, mikäli hankkeella todetaan olevan arvioitua suurempia vesitaloudellisia vaikutuksia viitasammakon esiintymisalueisiin tai viitasammakkopopulaatioon.

Lupahakemuksessaan on tuotu esille, että Karhinkankaan vedenottamon rakentaminen on tärkeä toimenpide, joka mahdollistaa osaltaan vedenjakelun toteuttamisen häiriöttä sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen (STM 1352/2015) ja vesihuoltolain (119/2001) vaatimusten mukaisesti. Rakennustyöt, joita valmisteluluvan nojalla halutaan toteuttaa, eivät aiheuta muulle vesien käytölle tai luonnolle huomattavaa haittaa. Olot voidaan palauttaa olennaisilta osin ennalleen siinä tapauksessa, että lupapäätös kumotaan tai luvan ehtoja muutetaan. Ympäristönsuojeluviranomainen yhtyy esitettyyn näkemykseen.

Ympäristönsuojeluviranomainen haluaa vielä tuoda esille sen, että Kokkolan pohjavesialueiden suojelusuunnitelma, joka koskee myös Karhinkankaan 1-luokan pohjavesialuetta, on valmistunut ja tällä hetkellä julkisesti nähtävillä ja lausuntokierroksella. Suojelusuunnitelma hyväksyttäneen kuluvin syksyn aikana.

Kaupunkilupapäällikkö

Rakennus- ja ympäristölautakunta päättää

1. lähettää aluehallintovirastolle edellä olevan ehdotuksen mukaisen lausunnon
2. toimittaa lausunnon edelleen kaupunginhallitukselle jatkopykälänä.

Päätös

Rakennus- ja ympäristölautakunta hyväksyi päätösesityksen.